

एकोहोरो लेखा प्रणाली (Single Entry Accounting System)

- आर्थिक कारोबारको एक पक्षीय प्रभाव पर्ने गरी राखिने लेखा प्रणालीलाई एकोहोरो लेखा प्रणाली भनिन्छ,
- खासगरी व्याक्तिगत कारोबार एवं व्यापारीहरुले लेखा राख्नको लागि सो विधि सामान्यता प्रयोगमा ल्याउने गरिएको पाइन्छ,
- अधुरो अपूर्ण एवं अवैधानिक लेखा प्रणाली को रूपमा यसलाई लिने गरिन्छ,
- यसको दोहोरो असर पर्दैन एक पक्षीय असर एवं प्रभाव मात्र विश्लेषण गर्ने गर्दछ,

- single entry Systemबाट आर्थिक कारोबारको वास्थवित स्थिति थाहा पाउन कठिन हुने गर्दछ,
- यसलाई अस्पष्ट अबैज्ञानिक र अव्यवहारिक प्रणालीको रूपमा पनि चिन्ने गरिन्छ
- यसलाई आर्थिक कारोबारको अपूर्ण अवैज्ञानिक एवं व्यवहारिक पद्धति वा तरिकाको रूपमा स्वीकार गरिने भएको हुँदा व्यावसायिक लेखामा यो पद्धति उपयोगमा छैन,
- सम्पूर्ण कारोबार हरूको पूर्ण अभिलेख नराखिएको कारणले लेखा प्रणाली अप्रभावकारी अपूर्ण अनिश्चित हुनुका साथै लेखाको निर्दिष्ट नियम तथा कार्यविधि यसमा पाइदैन ।

- An accounting system that is kept in such a way that financial transactions have a one-sided effect is called a single accounting system.
- This method is commonly used by small businesses and traders to keep accounts.
- It is considered as an incomplete, incomplete and less effective from legal prospective accounting system.
- It does not have a double effect, it only analyzes one-sided effects and effects.

- It is difficult to know the actual status of financial transactions from single entry system,
- It is also known as a vague unscientific and impractical system
- Since it is accepted as an incomplete unscientific and practical method or method of economic transactions, this method is not used in professional accounting.
- Due to the lack of complete records of all transactions, the accounting system is ineffective, incomplete and uncertain, and there are no specific rules and procedures for accounting.

फाइदाहरू (Advantages)

- ✓ यसले व्यवसायकको प्रत्येक करोबारको अभिलेख राखिएको हुन्छ,
- ✓ कुनै निश्चित अवधिमा के कति नोक्सान भएको छ पत्ता लगाउँछ,
- ✓ साहु र आसामीका व्यक्तिगत खाता तथा नगदी पुस्तिका तयार गरिन्छ,
- ✓ यस पद्धति व्यवहारिक प्रयोगलाई मात्र जोड दिन्छ कम खर्चिलो हुन्छ,
- ✓ यो निजी क्षेत्र तथा ससानो प्रकृतिको व्यापार तथा व्यावसायका लागि राम्रो मानिन्छ,
- ✓ सामान्य जनशक्तिले पनि एकोहोरो लेखा राख्न सक्छन्।

- ✓ It keeps a record of every transaction of the businessman,
- ✓ Finds out how much loss has occurred in a certain period of time,
- ✓ This method emphasizes practical use only, is less expensive,
- ✓ It is considered good for private sector and small nature trade and business.
- ✓ Ordinary people can also keep an account of each other.

कमजोरीहरू (Disadvantages)

- ❖ अपूर्ण, अस्पष्ट हुने हुँदा साना व्यावसायका लागि मात्र उपयोगी हुने,
- ❖ यसमा डेबिट क्रेडिट दुवै पक्षलाई ध्यान नदिइकन नै लेखा राखिन्छ,
- ❖ यो दोहोरो असरको सिद्धान्तमा आधारित हुदैन,
- ❖ एकपक्षीय मात्र प्रभाव पाने हुँदा वैज्ञानिक एवं पूर्ण पद्धतिको रूपमा स्वीकार्न सकिदैन,
- ❖ नगद र ब्याक्तिगत कारोबारको मात्र लेखा राखिनु आम्दानी खर्च सम्पत्ति र दायित्वको अभिलेख गर्न सकिदैन,

- ❖ यसबाट सन्तुलन परीक्षण तयार गर्न सकिदैन,
- ❖ भूल वा त्रुटी सुधार गर्न अष्ठ्यारो हुने गर्दछ,
- ❖ कर हिसाब किताबका लागि प्रभावकारी हुदैन।

- Incomplete, vague, useful only for small businesses,
- In this the accounts are kept without regard to both the debit and credit sides,
- It is not based on the principle of double effect,
- It cannot be accepted as a scientific and complete method because it has only one-sided effects.

- Accounting for cash and personal transactions only cannot be recorded income expenditure assets and liabilities,
- A balance sheet cannot be prepared from this,
- Mistakes or errors are difficult to correct,
- Not effective for tax accounting.

दोहोरो लेखा प्रणाली

Double entry book keeping system

- दोहोरो लेखा प्रणालीले मुद्रा वा मौद्रिक मूल्यका कारोवारहरूलाई आफ्नो दुई पक्षमा लेखा राख्दछ।
- लाभ प्राप्त गर्नेलाई एउटा खातामा र त्यस्तो लाभ त्याग गर्नेलाई अर्को खातामा पहिलो प्रविष्टि प्राप्त गर्ने पक्षको खातामा डेबिट गरिन्छ र दोस्रोलाई त्याग गर्नेको खातामा क्रेडिट गरिन्छ।
- हरेक कारोवारमा २ वटा पक्षहरू रहेका हुन्छन्।
- यदि एउटा पक्षले केही प्राप्त गर्दछ भने अर्को पक्षले केही गुमाएको हुन्छ।

- A double-entry bookkeeping system accounts for transactions of currency or monetary value on its two sides.
- The gaineer is debited in one account and the one who renounces such benefit in another account, the first entry is debited to the account of the gaineer and the second is credited to the account of the renouncer.
- There are 2 sides to every transaction.
- If one party gains something, the other party loses something.

- हरेक कारोबारबाट केही प्राप्त भएको हुन्छ भने केही गुमेको हुन्छ। यसैलाई दुई पक्षीय असर भनिन्छ।
- जसलाई लेखामा डेबिट र क्रेडिटबाट व्यक्त गरिन्छ।
- प्रत्येक डेबिट बराबर क्रेडिट हुने गर्दछ।
- कारोबारमा हुने यही दुई पक्षीय असर (डेबिट र क्रेडिट)लाई उल्लेख गरेर आर्थिक कारोबारहरूको अभिलेख गरिएको लेखा प्रणालीलाई दोहोरो लेखा प्रणाली (Double entry book keeping system) भनिन्छ।

- From every transaction something is gained and something is lost.
This is called double sided effect.
- Which is expressed by debit and credit in accounting.
- Every debit equal credit.
- The accounting system in which financial transactions are recorded by referring to these two side effects (debit and credit) is called double entry book keeping system.

- प्रत्येक आर्थिक कारोबारको दोहोरो प्रभाव पर्ने गरि लेखा, अभिलेख तयार गर्ने पद्धतिलाई दोहोरो लेखा प्रणाली भनिन्छ।
- आर्थिक वर्ष २०१९/२० देखि यो प्रणाली कार्यान्वयनमा आएको हो।
- दोहोरो लेखा प्रणालीले कारोबारको प्रभाव डेबिट र क्रेडिटमा देखिने गरि अभिलेख राखिन्छ।
- यो एक वैज्ञानिक र आधुनिक लेखा प्रणाली हो।
- दोहोरो लेखा प्रणाली नै त्यो वैज्ञानिक लेखा प्रणाली हो, जसले संस्थाको यथार्थ स्थितिको जानकारी गराउन सक्दछ।

- The method of preparing accounts and records in such a way that every economic transaction has a double effect is called a double accounting system.
- This system has been implemented since the financial year 2019/20.
- A double-entry bookkeeping system records the effect of transactions as debits and credits.
- It is a scientific and modern accounting system.
- The double-entry accounting system is the scientific accounting system, which can inform the true status of the organization.

- दोहोरो लेखा प्रणाली भनेको प्रत्येक कारोबारको दोहोरो प्रभाव पर्ने गरि लेखा अभिलेख तयार गर्नुहो ।
- यसमा डेबिट पक्ष बराबर क्रेडिट पक्ष हुने गर्दछ ।
- Double entry system is a scientific as well as complete accounting system for recording, classifying and analyzing financial transactions.
- Double entry refers to an accounting concept whereby $\text{assets} = \text{liabilities} + \text{owners' equity}$.

- वास्तवमा वितीय कारोबारको अभिलेख राख्दा एउटै कारोबारलाई एउटा खाताको डेबिट पक्ष (Debit Side) र अर्को खाताको क्रेडिट पक्ष (Credit Side) गरी दुई स्थानमा अभिलेख राख्ने व्यवस्थालाई दोहोरो लेखा प्रणाली (Double Entry System) भनिन्छ ।
- दोहोरो लेखा प्रणालीमा आर्थिक कारोबारमा संलग्न दुवै पक्षको लेखा राखिने, दुवै पक्षको दोहोरो लेखा राख्दा आर्थिक कारोबारमा त्रुटि तथा छलकपट नहुने र भइहालेमा सजिलै पत्ता लगाउन सकिन्छ ।

- In the double accounting system, the accounts of both the parties involved in the financial transaction are kept, by keeping the double accounts of both parties, there is no error and fraud in the financial transaction and if it happens, it can be easily detected.
- In fact, when keeping records of financial transactions, the system of recording the same transaction in two places such as the debit side of one account and the credit side of the other account is called double entry system.

- दोहोरो लेखा प्रणालीमा साधारणतया डेबिट प्राप्त गर्ने पक्षको रूपमा रहेको हुन्छ भने क्रेडिट गुमाउनेपक्षका रूपमा रहेको हुन्छ।
- सन् १४९४ मा इटालियन लेखा विद लुका डे प्यासीओली (Luca de-pacioli) दोहोरो लेखा प्रणालीको विकास, Summa De Arethmetica नामक पुस्तक मा भेनीसको लेखा भन्ने अध्याय राखि प्रकासन गरेका थिए।
- यस अनुसार प्रत्येक कारोबारमा DEBIT / CREDIT दुई पक्ष हुन्छन् र यी दुवै पक्षमा बराबर असर पर्ने गरि लेखा राखिन्छ।

- In a double-entry bookkeeping system, the debit side is usually the receiving side and the credit side is the losing side.
- In the year 1494, the Italian accountant Luca de Pacioli (Luca de Pacioli) published the book entitled Summa De Arethmetica, with a chapter on Venetian accounting, in the development of the double-entry accounting system.
- According to this, every transaction has two sides, DEBIT / CREDIT, and accounts are kept in such a way that both sides are affected equally.

- In the double-entry system, transactions are recorded in terms of debits and credits.
- आर्थिक कारोबारमा संलग्न दुवै पक्षको अवस्थालाई देखाउने गरी राखिने लेखालाई दाहोरो लेखाप्रणाली भनिन्छ।
- दोहोरो लेखामा कारोबारलाई डेबिट र क्रेडिट महलमा राखिन्छ र डेबिट र क्रेडिटको जम्मा रकम बराबर हुनुपर्दछ।

- Accounting that is kept to show the situation of both parties involved in financial transactions is called the double accounting system.
- In double-entry bookkeeping, transactions are entered in debit and credit columns and the total of debit and credit must be equal.

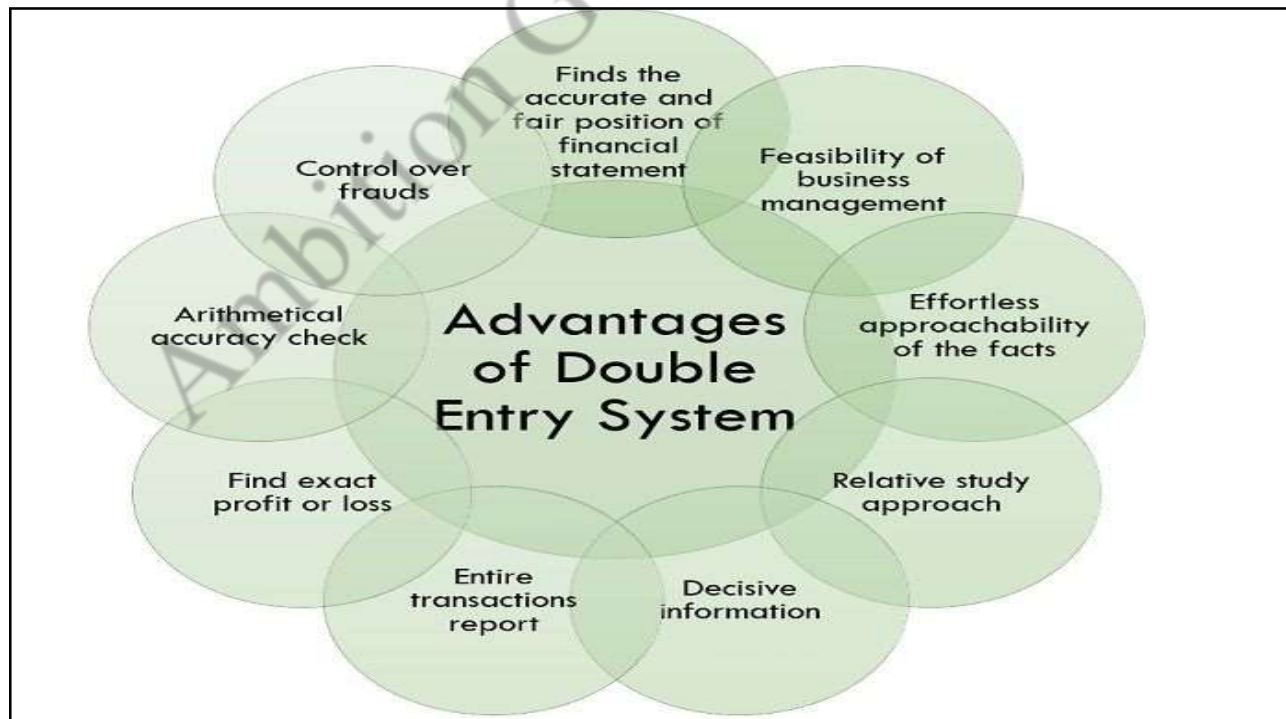
- **दुईपक्षीय प्रभाव:** प्रत्येक कारोबारले दुई पक्षलाई प्रभावित गरेको हुन्छ र ती दुवै पक्षलाई लेखामा उल्लेख गरिन्छ।
- **प्रभाव बराबर देखिने:** डेबिट र क्रेडिट पक्ष तर्फ बराबर प्रभाव परेको हुन्छ।
- **समय सापेक्ष परिवर्तनशील:** यो लेखा प्रणाली व्यवस्थित पद्धति भएकोले आवश्यकता अनुसार समायोजन र परिवर्तन गर्न सकिने हुन्छ।
- **वैज्ञानिक:** निश्चित सिद्धान्त, धारणा र मान्यता अनुसार लेखा राखिन्छ।

- **सरल लेखा प्रणाली:** यो व्यवस्थित लेखा प्रणाली भएता पनि हेर्न र बुझ्न निकै सरल पनि छ।
- **अंक गणितीय शुद्धता:** कारोबारको शुद्धता कायम गर्न सहजीकरण हुने
- **लेखापरिक्षणको आधार:** यसको माध्यमबाट लेखापरिक्षणमा पनि सहजता हुन्छ।
- **व्यापक प्रयोग:** भरपर्दो एवं वैज्ञानिक प्रणालीको रूपमा रहेबाट संसारभर यस प्रणालीको व्यापक प्रयोग भएको छ।

- ❑ **Bilateral Effects:** Every transaction affects two parties and both parties are mentioned in the accounts.
- ❑ **The effect appears to be equal to:** There is an equal effect on the debit and credit sides.
- ❑ **Flexible over time:** Since this accounting system is a systematic method, it can be adjusted and changed as per requirement.
- ❑ **Scientific:** Accounts are kept according to certain principles, assumptions and beliefs.

- ❑ **Simple Accounting System:** Although it is a systematic accounting system, it is also very simple to look and feel.
- ❑ **Mathematical Accuracy:** Facilitation to maintain transaction accuracy
- ❑ **Basis of Audit:** Through it, the audit is also facilitated.
- ❑ **Wide Use:** This system has been widely used all over the world as it is a reliable and scientific system.

- ❑ स्वामित्वको हस्तान्तरण: (Transfer of ownership)
- ❑ सन्तुलन परीक्षणको आधार: (Basis of balance sheet)
- ❑ Complete Record of Transaction

फाइदा र महत्व (Advantages and imp.)

- पूर्णरूपमा वैज्ञानिक ढङ्गले अभिलेख राख्ने,
- गणितीय शुद्धता कायम हुने,
- नाफा वा नोक्सानको स्थिति जानकारी हुने,
- कारोवारको तुलना गर्न सहयोग हुने,
- समग्र वित्तीय अवस्था र कारोवारकोबारेमा ज्ञान प्राप्त हुने,
- विस्तृत लेखा बारे जानकारी प्रदान हुने,

- योजना तथा नीति तर्जुमा गर्न उपयुक्त सूचनाहरु उपलब्ध गराउने,
- कानुनी प्रमाण दस्तावेज रूपमा सम्बन्धित ठाँउमा पेश गर्न सकिने,
- छलकपट पत्ता लगाउने तथा रोक्ने,
- व्यवसायको वास्तविक स्थिति थाहा पाउन सहज हुने,
- खर्च आम्दामी सम्पत्ति र दायित्वको स्थिति पत्ता लगाउन,
- लेखा समीकरण तयारका लागि सहयोगी हुने,

- वित्तीय कारोवारहरूको तुलना गर्न सहज हुने,
- गलति र कमिकमजोरी सुधारका लागि सहयोगी हुने,
- सन्तुलन परीक्षणका लागि आधार तय हुने,
- लेखा परीक्षणका लागि आधार तय हुने।

- Keeping records in a completely scientific manner,
- Maintaining mathematical accuracy,
- Information on profit or loss status,
- To help compare transactions,
- Gaining knowledge about the overall financial situation and business;
- Providing detailed accounting information,
- To provide appropriate information for formulating plans and policies,

- Legal evidence can be submitted in the form of documents at the relevant place,
- Fraud detection and prevention,
- It is easy to know the actual status of the business,
- To find out the status of expenses, income, assets and liabilities,
- Assist in preparation of accounting equation,
- Facilitate comparison of financial transactions,
- Assist in correcting errors and deficiencies,
- To determine the basis for the balance test,
- Determining the basis for audit.

एकोहोरो र दोहोरो लेखा प्रणाली बीचमा फरक

आधार	एकोहोरो लेखा प्रणाली	दोहोरो लेखा प्रणाली
परिभाषा	एकोहोरो लेखा प्रणालीमा कारोबारको डेबिट या क्रेडिटमा एकपक्षीय मात्र अभिलेख राखिन्छ।	दोहोरो लेखा प्रणालीमा कारोबारको डेबिट र क्रेडिट दुवै पक्षमा अभिलेख राखिन्छ।
दोहोरो असर	यो दोहोरो असरको सिद्धान्तमा आधारित हुदैन।	यो दोहोरो असरको अवधारणामा आधारित हुन्छ।
खाताहरु	यसमा साहु र आसामीका व्यक्तिगत खाता तथा नगदी पुस्तिका तयार गरिन्छ।	यसमा व्यक्तिगत, वास्तविक तथा अवास्तविक सम्पूर्ण खाताहरुको अभिलेख राखिन्छ।

नाफा नोक्सान	यसले व्यवसायको नाफा/नोक्सान हिसाब तयार गर्न मदत गर्दैन।	यसले व्यवसायको नाफा/नोक्सान विवरण तयार गर्न मदत गर्दछ।
उपयोगी	साना व्यवसाय तथा साधारण कारोबारमा उपयोगी हुन्छ।	ठूला व्यवसाय तथा जटिल कारोबार गर्ने संस्थाका लागि उपयोगी हुन्छ।
सन्तुलन परीक्षण	यसबाट सन्तुलन परीक्षण तयार गर्न सकिदैन।	यसबाट सन्तुलन परीक्षण तयार गर्न सकिन्छ।
वित्तीय अवस्था	यसबाट वास्तविक वित्तीय अवस्थाको जानकारी लिन सकिन्न।	यसबाट वास्तविक वित्तीय अवस्थाको जानकारी पाउन सकिन्छ।

	सरल, कम खर्चिलो सहज व्यवस्थापन गर्न सकिने हुन्छ र आम्दानी खर्चको जानकारी वित्तीय दिन्छ	पूर्ण सूचना, अंकगणितीय शुद्धताको जाँच गर्नुका साथै वित्तीय अवस्थाको जानकारी दिन्छ आदि।
कर	कर हिसाब किताबका लागि प्रभावकारी हुदैन।	कर हिसाब किताबका लागि मान्य हुन्छ।

Double-Entry System VS Single-Entry System

BASIS OF DIFFERENCE	SINGLE ENTRY SYSTEM	DOUBLE ENTRY SYSTEM
Nature of Records	Incomplete records	Complete records
Accounts maintained	Cash book and Personal accounts	Personal, Real, and Nominal accounts
Reliability of information	Information is not much reliable as it is incomplete	Information is reliable as it is complete
Preparation of accounts	Trial Balance, Trading and Profit and Loss accounts cannot be prepared	Trial Balance, Trading and Profit and Loss accounts can be prepared

उद्देश्यहरू (Objectives)

- ✓आर्थिक कारोवारहरूको अभिलेख व्यवस्थित किसिमले राख्नु,
- ✓आर्थिक अभिलेखको वर्गीकरण र व्याख्या गर्नु,
- ✓आर्थिक सूचनाहरू उपलब्ध गराउनु,
- ✓व्यवसायको यथार्थ आर्थिक स्थितिको निर्धारण गर्नु,
- ✓निश्चित अवधिमा भएको नाफा वा नोक्सान निर्धारण गर्नु,

- ✓ उचित निर्णय लिनका लागि तथा समस्याहरूको समाधान गर्नका लागि सहयोग पुर्याउनु,
- ✓ आर्थिक कारोवारको पूर्णरूपमा अभिलेख राख्नु।

- Keeping records of financial transactions in an orderly manner;
- classifying and interpreting financial records;
- Providing financial information,
- Determining the actual financial position of the business,
- Determining the profit or loss during a particular period,
- Assisting in making appropriate decisions and solving problems,
- Keeping complete records of financial transactions.